

4, 5, 6, Μεγαλώνουμε!

Εμείς τα παιδιά των Πειραματικών Νηπιαγωγείων ρωτήσαμε τον παππού και τη γιαγιά μας για τα ήθη και έθιμα του Πάσχα και να τι μας απάντησαν...

Το Άγιο Πάσχα είναι μεγάλη γιορτή και την γιορτάζουν όλοι οι χριστιανοί της γης. Στην Ελλάδα νιώθουμε ευλάβεια και αγάπη αυτές τις μέρες. Όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα πηγαίνουμε στην εκκλησία και παρακολουθούμε τα Άγια Πάθη και τη Σταύρωση του Χριστού. **Γιώργος Κιουμουσιδης.**

Ο παππούς Στέφανος και η γιαγιά Εύη είπαν: «Πενθούμε για τη Μεγάλη Εβδομάδα γιατί σταυρώνεται ο Υιός του Θεού. Γεννηθήκαμε στην Ελλάδα αλλά προερχόμαστε από τη **Μικρά Ασία**. Πηγαίνουμε στην εκκλησία όλες τις μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας όπου η κατασκευαστική ατμόσφαιρα της εκκλησίας μας συγκινεί. Νηστεύουμε και κοινωνούμε τη Μ. Πέμπτη. Το βράδυ του Μ. Σαββάτου φεύγουμε για την εκκλησία όπου στις 12 τα μεσάνυχτα παίρνουμε το Άγιο Φως στις λαμπάδες μας και περιμένουμε την Ανάσταση του Χριστού. Ψάλλουμε το Χριστός Ανέστη όλοι, τσουγκρίζουμε τα κόκκινα αυγά που βάψαμε τη Μ. Πέμπτη και τρώμε μαγειρίτσα. Την Κυριακή του Πάσχα ψήνουμε αρνί». **Στέφανος Κρυσταλλίδης.**

Σάββατο του Λαζάρου...

Η γιαγιά μου η Άση μου, που είναι από το **Αιγίνιο Πιερίας**, είπε ότι το Σάββατο του Λαζάρου όλα τα παιδάκια του χωριού έφτιαχναν στεφάνια από λουλούδια για το κεφάλι τους και στόλιζαν και τα καλαθάκια τους με λουλούδια και έβγαιναν στο χωριό να πούνε τα κάλαντα του Λαζάρου:

«Ήρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια, ήρθε και η Κυριακή που τρώνε τα ψάρια, Βάγια Βάγια και Βαγιώ, τρώνε ψάρι και κολιό και την άλλη Κυριακή τρώνε το ψητό αρνί. Ήρθε ο Λάζαρος ήρθαν τα Βάγια, ήρθε και η Κυριακή που τρώνε τα ψάρια, σήκω Λάζαρε και μην κοιμάσαι, ήρθε η μάνα σου από την πόλη και σου 'φερε χαρτί και κομπολόι. Οι κοτούλες σας αυγά γεννούνε, και οι φωλίτσες σας δεν τα χωρούνε, δώστε τα σε μας για να χαρούμε». Το αντάλλαγμα για τα κάλαντα που έλεγαν τα παιδιά ήταν ένα φρέσκο αυγό. Τα αυγά που μάζευαν τα παιδιά την ημέρα εκείνη τα βάφανε μαζί με τη μαμά τους τη Μ. Πέμπτη. **Μελίσσα Δεληβού.**

Από το χωριό **Αηδόνια Γρεβενών** και τον παππού Θανάση: «Ξημερώματα...στο χωριό, τα παιδιά του δημοτικού

μαζεύονταν στην πλατεία και όλοι μαζί ξεκινούσαν να περπατήσουν στο χωριό, από μαχαλά σε μαχαλά τραγουδώντας τραγούδι του Λαζάρου: «Λαζαρίνα κουκουτίνα βάλε αυγό στην καλαθίνα...». Τα τραγούδια

και οι φωνές ακούγονταν από τη μια άκρη του χωριού στην άλλη, κάποια απ' τα παιδιά κρατούσαν ταγάρι και καλάθια στολισμένα με λουλούδια. Σ' αυτά βάζανε ό,τι τους έδινε ο κάθε νοικοκύρης, αυγό, κουλούρες, που έφτιαχναν ειδικά για τις γιορτινές αυτές ημέρες. Και όσοι είχανε έδιναν και χρήματα - μισή ή μία δραχμή. Καθώς τελειωνε και ο τελευταίος μαχαλάς του χωριού πήγαιναν και πάλι όλοι στην πλατεία να μοιραστούν όσα είχαν μαζέψει... και με γέλια και χαρές γύριζαν ο καθένας σπίτι του. **Θανάσης Γιολτσόγλου.**

Στην **Πρέβεζα** την ημέρα αυτή από το πρωί παρέες παιδιών τραγουδούσαν - έψελναν στα σπίτια το Λάζαρο. Από βραδύς τα παιδιά ετοίμαζαν Σταυρό τυλιγμένο με κορδέλες ή άσπρα πανιά και στην κορυφή τοποθετούσαν συνήθως την εικόνα της αναστάσεως του Λαζάρου. **Δανάη Μπουντουλούλη.**

Πειραματικά
Νηπιαγωγεία ΤΕΤΑΕ
ΑΠΘ

Τεύχος 4

Απρίλιος 2009

Σ' αυτό το τεύχος:

Τι είπαν ο παππούς 2-5 και η γιαγιά για τα ήθη και έθιμα του Πάσχα.

Τι είπαν ο παππούς και η γιαγιά για το Πάσχα... (συνέχεια)

Ο παππούς μου ο Κυριάκος και η γιαγιά μου η Ζαφειρώ, που η καταγωγή τους είναι από την **Αραβησό** του Ν. Πέλλας, μου είπε ότι το Σάββατο του Λαζάρου τα μικρά κορίτσια ντύνονταν μικρές Λαζαρίνες και λέγανε τα κάλαντα του Λαζάρου με βάγια στο κεφάλι. **Κατερίνα Χριστοδούλου.**

Οι Λαζαρίνες στον **Πελεκάνο Κοζάνης**, όταν πηγαίνουν σε σπίτι που έχει κόρη της παντρειάς τραγουδούν: «εδώ έχουν κόρη για παντρεία, Κόρη' ραβωνιασμένη, την τάζουν γιο του Βασιλιά, την τάζουν γιο του Ρήγα. Δεν θέλω εγώ του Βασιλιά, δεν θέλω εγώ του Ρήγα. Μον' θέλω το αρχοντόπουλο από μέσα από την πόλη, που κοσκινίζει τα φλουριά και δριμονίζ' τα γρόσια και αυτά τα δριμονίσματα τα διν' στις λαζαρίνες». Και για να βγει η νοικοκυρά από το σπίτι: «Έβγα κυρά μ' στην πόρτα σου, στάσου στο παραθύρι, να δεις τις Βάγιες που 'ρχονται λουσιμένες χτενισμένες». **Άννα Γιακουστίδου.**

Στα **Πετροκέρασα** Θεσ/νίκης το Σάββατο του Λαζάρου οι μαμάδες ζυμώνουν κουλουράκια που τους δίνουν ανθρώπινη μορφή και τα ονομάζουν τα «Λαζαράκια». Τα παιδιά παίρναν στα χέρια τους τα Λαζαράκια και γυρνάνε τα σπίτια του χωριού λέγοντας το εξής τραγούδι - κάλαντα: «Πού'σαι Λάζαρε, πού είναι η φωνή σου, που σε γύρευε η μάνα και η αδερφή σου, ήσουν στη γη, στη γη βαθιά χωμένος και από τους εχθρούς, εχθρούς βαλαντωμένος. Βάγια, Βάγια των Βαγιών, τρώνε ψάρια τον κολιό και την άλλη Κυριακή ψήνουν το παχύ αρνί». Κάθε χρόνο το Σάββατο του Λαζάρου το απόγευμα συγκεντρώνεται κόσμος στην είσοδο του χωριού για να υποδεχτεί το Τίμιο Ξύλο από το σταυρό του Ιησού Χριστού. Η μεταφορά, υποδοχή και φιλοξενία του Τιμίου Σταυρού από την Ιερά Μονή Ξηροποτάμου του Αγ. Όρους πραγματοποιείται κάθε χρόνο από το 1768 (ίσως και παλιότερα). Παραμένει στο χωριό την Κυριακή των Βαΐων και αναχωρεί τη Μ. Δευτέρα. Αυτό γίνεται σε ανάμνηση της σωτηρίας του χωριού από αφανισμό, εξαιτίας θανατηφόρου ασθένειας (πανώλη) στα μέσα του 18^{ου} αι. **Κωνσταντίνα Μποζατζίδη.**

Στο **Προάστιο** Καρδίτσας το Σάββατο του Λαζάρου τα κορίτσια παίρνουν τα καλάθια τους που τα έχουν στολίσει με λουλουδιά από την προηγούμενη μέρα και πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι και τραγουδάνε για το Λάζαρο και οι νοικοκυρές δίνουν αυγά και χρήματα. Το ίδιο γίνεται στην πόλη της Καρδίτσας δύο μέρες πριν, δηλαδή την Πέμπτη. Τα πρώτα λόγια είναι: «Εις την πόλη Βηθανία κλαίει η Μάρθα και η Μαρία, κλαίνε για τον αδερφό τους, που τον είχανε καρδιακό τους. Πες μας Λάζαρε τι είδες εις τον τόπου που επήγες..». **Γιώργος Κεντρωτής.**

Στο **Άργος Ορεστικό** η γιαγιά μας η Νίτσα μάς είπε ότι την παραμονή του Λαζάρου τα παιδιά με το σχολείο τους πηγαίνουν εκδρομή και μαζεύουν μαργαρίτες και χαμομήλι από ένα λιβάδι έξω από το χωριό. Το βράδυ της ίδιας μέρας περνούν τα λουλουδάκια σε ένα σχοινί με τη βοήθεια μιας βελόνας και φτιάχνουν λουλουδένιες γιρλάντες. Με αυτές στολίζουν μικρά καλάθια. Την επόμενη μέρα (του Λαζάρου) τα παιδιά δυο δυο γυρίζουν στα σπίτια της γειτονιάς με τα καλάθια στο χέρι και τραγουδούν το τραγούδι του Λαζάρου («ξύπνα Λάζαρε και μην κοιμάσαι..»). Μετά εύχονται χρόνια πολλά στη νοικοκυρά και εκείνη τους χαρίζει ξερά σύκα, καραμέλες και αυγά για να τα βάψουν τη Μεγάλη Πέμπτη. Τι μεγάλη χαρά που κάνουν όταν μαζεύουν πολλά αυγά!! **Τζώρτης και Κωστής Μανίκας.**

Κυριακή των Βαΐων

Στην **Κοζάνη** την Κυριακή των Βαΐων οι εκκλησίες στολίζονται με κλαδιά από Βάγια (δάφνη - ελιά). Μετά τη λειτουργία τα μοιράζεται ο κόσμος και βάζει στο εικονοστάσι. Παλιά τα παιδάκια έπαιρναν ένα τσίγκινο καλάθι, το στόλιζαν με κλαδί δάφνης και έλεγαν τα κάλαντα των Βαΐων «Βάγια - Βάγια των Βαγιών, τρώνε ψάρια και κολιό και την άλλη Κυριακή ψήνουν κόκκινο αρνί.» Οι νοικοκυρές τους έδιναν στο καλάθι βρασμένο καλαμπόκι για να το φάνε.

Στη **Μυτιλήνη** μερικοί κοιτάζοντας τις βάγιες κάνουν και τις προβλέψεις τους για την ερχόμενη ελαιοπαραγωγή. Στο σπίτι οι νοικοκυρές τοποθετούν τα βαγιόκλαδα στο εικονοστάσι και ανασκουμπώνονται για τις δουλειές. Στο τραπέζι ψαροφαγία, ο παστός κολιός αδύνατο να λείπει αυτή τη μέρα. **Παπαμόσχου Μαριλίτσα.**

Μεγάλη Τετάρτη

Τη Μ. Τετάρτη στην **Κοζάνη** πηγαίνουμε στην εκκλησία το πρωί και παίρνουμε το χρίσμα από τον Παπά. **Σπύρος Σταμκόπουλος.**

Στην **Κύπρο** φτιάχνονται οι παραδοσιακές «φλαούνες». Είναι οι παραδοσιακές κυπριακές τυρόπιττες του Πάσχα, με γέμιση από ειδικό τυρί (το τυρί του Πάσχα), αυγά και σταφίδες. **Λήδα και Μαρία Θανασά.**

Μεγάλη Πέμπτη

Η γιαγιά Εύη που κατάγεται από τη **Μικρά Ασία** είπε: Τη Μ. Πέμπτη κοινωνούσαμε, αφού ζητού-

σαμε συγχώρεση από τους δικούς μας. Νηστεύαμε όλη τη Μ. Εβδομάδα και μόνο τη Μ. Πέμπτη τρώγαμε λάδι. Τη Μ. Πέμπτη βάφαμε τα αυγά κόκκινα και φλούδια από κρεμμύδια για σχέδια. Το πρώτο κόκκινο αυγό το βάζαμε στο εικονοστάσι σε αντικατάσταση του περσινού. **Αλέξανδρος Κωνσταντάρας.**

Τα αυγά τα βάφαν κόκκινα με παντζάρια. **Θωμαΐς Χοτζηδανιήλ.**

Στα παλιά χρόνια στο χωριό μας **Δουμπιά Χαλκιδικής** οι κτηνοτρόφοι βάφανε το μέτωπο από τα πρόβατα και τα κατσικάκια με κόκκινη μπογιά. **Χριστίνα Χασεκίδου.**

Το ίδιο γίνεται και στο χωριό Πλατανιά, οι κτηνοτρόφοι παίρνουν την κόκκινη μπογιά των αυγών και ζωγραφίζουν έναν κόκκινο σταυρό στο μέτωπο από τα πρόβατα για καλή Παραγωγή. **Μαρία Ζααράλη.**

Και στο **Κιλκίς** οι Σαρακατσάνοι συνηθίζουν να βάφουν μερικά πρόβατα σε κάποιο σημείο κόκκινα. **Ιωάννα Τσανικίδου.**

Φτιάχνουμε κουλούρες της Λαμπρής, δηλαδή, τσουρέκια που τα στολιζουμε με ένα κόκκινο αυγό. Τα παιδάκια ετοιμάζουν μια κουλούρα και κόκκινα αυγά, τα βάζουν σ' ένα καλάθι και τα πηγαίνουν στη νονά τους. Η νονά τους δίνει το δώρο τους και τη λαμπάδα για το Πάσχα. **Μελίνα Κυριακίδου.**

Τη Μ. Πέμπτη πηγαίνουμε στην εκκλησία για να προσκυνήσουμε το Χριστούλη τον Εσταυρωμένο. Πηγαίνουμε λουλούδια στην εκκλησία. **Μάχη Δαδούλη.**

Στον **Έβρο** τα έθιμα του Πάσχα ουσιαστικά ξεκινούν από τη Μ. Πέμπτη. Κρεμάνε στο μπαλκόνι ένα κόκκινο πανί που συμβολίζει το αίμα του Χριστού κι εκείνη τη μέρα όπως και αλλού βάφουν αυγά. **Παναγιώτα Τσερμενίδου.**

Στην **Κύπρο**, στο χωριό **Κάθηκας** της Πάφου, γίνεται αναπαράσταση της σταύρωσης: ο παπάς του χωριού παριστάνει το Χριστό. Παίρνει το Σταυρό (ένα τεράστιο σταυρό) από ένα ξωκλήσι έξω από το χωριό και τον κουβαλάει μέχρι την εκκλησία στην πλατεία του χωριού. Οι νεωκόροι παριστάνουν τους στρατιώτες που χτυπούσαν το Χριστό. Στην εκκλησία του χωριού γίνεται η λειτουργία της Σταύρωσης. **Λήδα και Μαρία Θανασιά.**

Στο **Προάστιο της Καρδίτσας** τη Μ. Πέμπτη το πρωί τα αγόρια τραγουδάνε από σπίτι σε σπίτι μοιρολόι για το θάνατο του Ιησού Χριστού: « Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα, σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά θρηνούν...». Πολύ νωρίς το πρωί και πριν τη λειτουργία οι γυναίκες του χωριού βάφουνε τα κόκκινα αυγά και φτιάχνουνε νηστίσιμες πίτες. Αυγά βάφουνε μερικές γυναίκες και τις επόμενες δύο Πέμπτες μετά την Κυριακή του Πάσχα. Οι νονές και οι νονοί δίνουν στα βαφτιστήρια τους τα Μεγαλοπεφτίσια, δηλαδή, λαμπάδα για την Ανάσταση, τσουρέκι και παπούτσια. Μεγαλοπεφτίσια παίρνουν και οι αρραβωνιασμένες κοπέλες από την οικογένεια του αρραβωνιαστικού τους. Οι άνθρωποι αγοράζουν καινούρια ρούχα, κάλτσες ή παπούτσια. Οι κάτοικοι του χωριού φτιάχνουνε πράγματα που θέλουν να τα έχουν πάντα πάνω τους, όπως φυλαχτά, πλεχτές ζώνες κ.ά. Και τα μικρά κορίτσια τρυπάνε τα αυτιά τους για να φορέσουν σκουλαρίκια. Το βράδυ οι πιστοί δεν επιστρέφουν στα σπίτια τους αλλά παραμένουν στην εκκλησία μέχρι το πρωί όπου «ξενυχτάνε» το νεκρό Ιησού τραγουδώντας μοιρολόγια. **Γιώργος Κεντρωτής.**

Στην **Πρέβεζα** οι γυναίκες μετά την απόλυση, βάφουν τα αυγά με βαφή από τη θάλασσα. Ήδη από τη Μεγάλη Τετάρτη έχουν ετοιμάσει τα αυγά τυλιγμένα με άνθη διαφόρων σχημάτων. Να πώς έφαλλαν στο χωριό μας τα πάθη: "Σήμερα μαύρος ουρανός σήμερα μαύρη μέρα σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται. Σήμερα έλαβον βουλή οι άνομοι Εβραίοι, οι άνομοι και τα σκυλιά και οι τρεις κατηραμένοι για να σταυρώσουν το Χριστό των πάντων Βασιλέα... ". Το βράδυ ακολουθεί η ακολουθία των 12 Ευαγγελίων και παράδοση είναι παλιά το κάψιμο του Ιούδα. **Δανάη Μπουντουλούλη.**

Στο **Βελβενδό—Κοζάνης**, όταν δεν υπήρχαν χημικές βαφές, έβαφαν τα αυγά με την κόκκινη ρίζα ενός φυτού (αρζάρι) ή κρεμμυδόφλουδες. Επίσης βάφανε και ένα πανί στην κόκκινη αυτή βαφή και το κρεμάγανε στα μπαλκόνια. Σήμερα πλέον κρεμάνε ένα οποιοδήποτε πανί, που συμβολίζει το αίμα του Χριστού. **Θανάσης Αγγελόπουλος.**

Στην Κοζάνη τα αυγά που βάφουνε με διάφορα σχέδια τα λένε περδίκες. **Σπύρος Σταμκόπουλος.**

Η μαμά της γιαγιάς μου πήγαινε το πρωί στο κοτέτσι για να βρει το πρώτο αυγό που θα βγει από τις κότες και να γράψει επάνω Χριστός Ανέστη και να το βάλει στο εικονοστάσι για γούρι όλο το χρόνο, αφού πρώτα το έβαφε κόκκινο και το έκανε και ένα γύρο πάνω στο πρόσωπο του κάθε παιδιού της και τραγουδούσε το στιχάκι «κόκκινο κα ροδαλό σαν της Πασχαλιάς το αυγό», για να είναι το πρόσωπο κάθε παιδιού ροδαλό, που υποδηλώνει υγεία. **Μελίσσα Δεληβού.**

Στο **Λιτόχωρο** το βράδυ στολιζονται οι επιτάφιοι από ανύπαντρες κοπέλες που όλη τη Σαρακοστή φτιάχνουν λουλούδια από ύφασμα. **Μαρίνη Τέζα και Ειρήνη Μυλωνά.**

Η γιαγιά **Τασία** από τις **Σέρρες** είπε ότι τη Μ. Πέμπτη μετά τη δύση του ήλιου, έβγαιναν τα κορίτσια στις γειτονιές και «έκλεβαν» λουλούδια από τις αυλές των σπιτιών. Αυτά τα λουλούδια έπρεπε να παραδοθούν το βράδυ στην εκκλησία και ήταν εκείνα με τα οποία γινόταν ο στολισμός του επιταφίου. **Μελίνα Λουλάκη.**

Μεγάλη Παρασκευή

Στην **Κοζάνη** το πρωί πηγαίνουν στο λιβάδι—κυρίως- τα κορίτσια και μαζεύουν λουλούδια για να στολίσουν τον επιτάφιο. Χτυπάει όλη μέρα η καμπάνα πένθιμα. **Σπύρος Σταμκόπουλος**.

Στον **Έβρο**, αφού οι κοπέλες έχουν στολίσει τον Επιτάφιο, πηγαίνουμε στην εκκλησία και περνάμε σταυρωτά από κάτω. Το ίδιο βράδυ ψάλουν ωραία τροπάρια τα αγόρια και τα κορίτσια εναλλάξ, αφού έχουν χωριστεί σε δύο μέρη. Ακολουθεί η περιφορά του Επιταφίου, συνοδευόμενος από κόσμο που κρατάει στα χέρια αναμμένα κεριά. **Παναγιώτα Τσεμενίδου**.

Στην **Πρέβεζα** στολίζουν τον επιτάφιο μετά τις 12:30 που τελειώνει η ακολουθία, όπου είναι παράδοση η μουσική εκτέλεση του «Σήμερον κρεμάται». Ο επιτάφιος πρέπει να στολιστεί όσο το δυνατό με πρωτοτυπία και τελειότερα με κάθε είδους λουλούδια γιατί όλοι οι επιτάφιοι της πόλης συναντιούνται στην πλατεία και ο συναγωνισμός είναι μεγάλος. **Δανάη Μπουντουλούλη**.

Στις 4 γωνίες του επιταφίου στέκονται 4 μαυροφορεμένα κορίτσια, είναι οι γνωστές μυροφόρες που έργο τους είναι να φροντίζουν τον επιτάφιο. **Ιωάννα Τσανικίδου**.

Περνούσαμε τρεις φορές κάτω από τον επιτάφιο και παίρναμε ένα λουλούδι που το βάζαμε στο εικονοστάσι. **Αλέξανδρος Κωνσταντάρας**.

Η γιαγιά μου ήταν μοδίστρα και έλεγε πάντα ότι τη Μ. Παρασκευή δεν έκανε να πιάνει κανείς στα χέρια του βελόνες. **Χριστίνα Χασεκίδου**.

Στο **Προάστιο Καρδίτσας**, πολύ νωρίς και πριν τη λειτουργία οι άνθρωποι λούζουν τα μαλλιά τους και πιστεύουν πως αν μέχρι την επόμενη Μεγάλη Παρασκευή δεν ξαναλουστούν ημέρα Παρασκευή δεν θα πονάει το κεφάλι τους. **Γιώργος Κεντρωτής**.

Το βράδυ, πριν την περιφορά του επιταφίου, δημοπρατείται ο Σταυρός με τον Εσταυρωμένο. Όποιος πληρώσει περισσότερα θα είναι αυτός που θα κουβαλήσει το Σταυρό στην περιφορά. **Δημήτρης Πιλαφτής**.

Τη Μ. Παρασκευή δεν κάνανε καμιά δουλειά. Δεν έτρωγαν τίποτα όλη μέρα παρά μαρουλόφυλλα με ξίδι. **Θωμάς Χατζηδανιήλ**.

Στον **Τύρναβο** μετά την περιφορά του επιταφίου γεμίζουν όλα τα ουζερί—τσιπουράδικα της πόλης, όπου ο κόσμος τρώει θαλασσινά! **Σταύρος Δόβας**.

Μεγάλο Σάββατο

Το Μ. Σάββατο φοράμε τα γιορτινά μας, παίρνουμε τη λαμπάδα που μας έφερε ο νονός μας και πηγαίνουμε στην εκκλησία. **Μάχη Δαδούλη**. Έχουμε και ένα κόκκινο αυγό στην τσέπη μας. **Γιώργος Κιουμουσίδης**. Όταν ο παπάς πει το «Χριστός Ανέστη», τσουγκρίζουμε το αυγό μας και ευχόμαστε «χρόνια πολλά». **Μελίνα Κυριακίδου**. Αφού ευχηθούμε το «Χριστός Ανέστη» μεταξύ μας, ξεκινάμε για το σπίτι και οικογενειακά τρώμε την πατροπαράδοτη μαγειρίτσα. **Παναγιώτα Τσεμενίδου**. Προσπαθούμε στο γυρισμό για το σπίτι να μην σβήσει η λαμπάδα μας και κάνουμε ένα σταυρό από τον καπνό του κεριού στην εξώπορτα και ανάβουμε το καντηλάκι με το Άγιο Φως. **Γιώργος Κιουμουσίδης**.

Στο χωριό των παππούδων μου στην **Ευκαρπία Σερρών** το Μεγάλο Σάββατο μαζεύουν ξύλα και το βράδυ τα βάζουν φωτιά, έξω από την εκκλησία για το κάψιμο του Ιούδα. **Μαρία Βαλουφτή**.

Στην **Κύπρο** ανάβουν σε όλες τις εκκλησίες τεράστιες φωτιές που τις λένε «λαμπρατζιές». Μαζεύουν ξύλα από το πρωί του Μ. Σαββάτου και φτιάχνουν ένα βουνό, το κεντρικό μεγάλο ξύλο παριστάνει τον Ιούδα. **Λήδα και Μαρία Θανασά**.

Κάποιοι μένουνε στη λειτουργία της Ανάστασης, ως το τέλος της, περίπου στις 2:00 το πρωί και κοινωνούν. **Γιώργος Κεντρωτής**.

«Έθιμα είναι ας πούμε κάτι κάνει η μαμά και όταν θα γεννήσει θα το κάνει και το παιδάκι. Και όταν γεννήσει και το παιδάκι, θα το κάνει και το δικό του το παιδί. Περνάνε από γενιά σε γενιά.»

Τι είπαν ο παππούς και η γιαγιά για το Πάσχα... (συνέχεια)

Κυριακή του Πάσχα

Ξυπνώντας ο πατέρας πρωί πρωί ετοιμάζει τη σούβλα και βάζει επάνω το κασικάκι. Σε λίγο αρχίζουν να έρχονται συγγενείς και φίλοι και εμείς τα παιδιά καθόμαστε κοντά στη σούβλα και τη γυρνάμε με το χέρι μέχρι να καλοψηθεί. Όλοι περιμένουμε να γίνει μεσημέρι να καθίσουμε στο τραπέζι για να φάμε, να πιούμε και να χορέψουμε. **Παναγιώτα Τσερμενίδου.**

Στην **Κάρπαθο** έχουν το «βυζάντι», όπου αντί για σουβλιστό αρνί, ψήνουν στον παραδοσιακό φούρνο, που σφραγίζεται με λάσπη και πηλό το Μ. Σαββάτο, γεμιστό αρνί με ρύζι, πλιγούρι και εντόσθια. Ο φούρνος ανοίγεται ανήμερα του Πάσχα και γιορτάζουν με κρασί και παραδοσιακούς χορούς. **Αλεξία Κοντού.**

Στον **Τύρναβο** κάθε οικογένεια θα ψήσει το δικό της αρνί. Οικογένεια που πενθεί θα έχει αρνί, το οποίο θα ψήσει σε ταβέρνα ή σε φούρνο αλλά δεν θα σουβλίσει σε σούβλα. **Σταύρος Δόβας.**

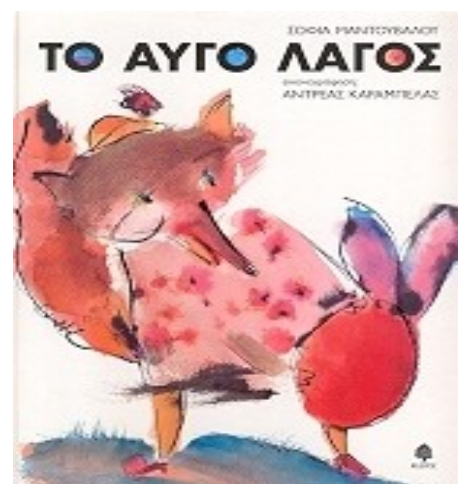
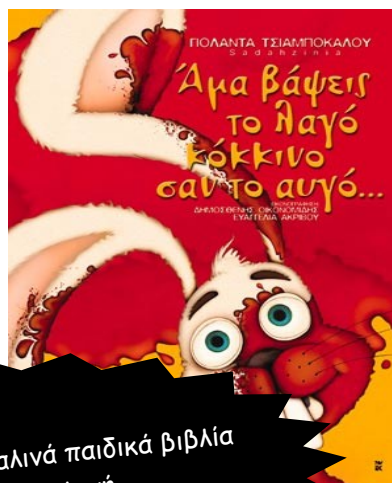
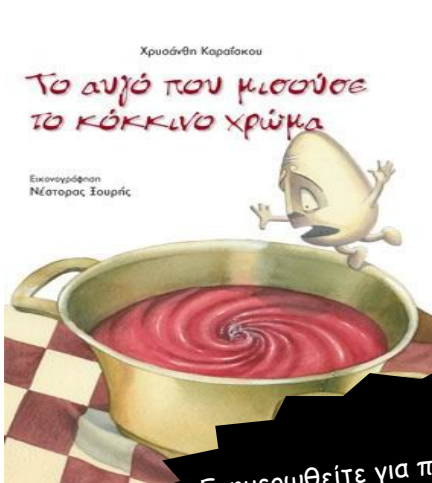
Στο **Νεοχώρι** Χαλκιδικής, στη δεύτερη Ανάσταση έβγαιναν έξω από την εκκλησία χόρευαν στο προαύλιο. **Χριστοδούλου Κατερίνα.**

Στην **Κύπρο** το απόγευμα παίζουν παραδοσιακά παιχνίδια στην αυλή της εκκλησίας. Π.χ. «το λιγκρίν»: στερεώνουν ένα ξύλο ανάμεσα σε δύο πέτρες και με ένα άλλο ξύλο το σηκώνουν στον αέρα και το χτυπάνε να πάει μακριά. Όποιος το στείλει πιο μακριά κερδίζει. **Μαρία και Λήδα Θανασά.**

Και στα **Αηδόνια Γρεβενών** τα παιδιά έφεραν μαζί τους τα κόκκινα αυγά και έπαιζαν με το δάσκαλό τους το παιχνίδι με την κεραμίδα στην αυλή του σχολείου τους. **Θανάσης Γιολτσόγλου.**

Στην **Ιερισσό Χαλκιδικής** το σημαντικότερο Πασχαλινό έθιμο είναι «του μαύρου νιου τ' αλώνι». Γιορτάζεται την Τρίτη μέρα του Πάσχα στην ομώνυμη τοποθεσία πάνω στους λόφους. Μετά την επιμνημόσυνη δέηση και την εκφώνηση του πανηγυρικού της ημέρας, οι γεροντότεροι αρχίζουν το χορό. Σιγά—σιγά πιάνονται όλοι οι κάτοικοι και πολλές φορές ο χορός έχει μήκος τριακόσια μέτρα. Τραγουδούν και χορεύουν όλα τα πασχαλινά τραγούδια και τελειώνουν με τον «καγκελευτό» χορό. Ο χορός περνά κάτω από δάφνηνη αψίδα, όπου υπάρχουν δυο παλικάρια με υψωμένα σπαθιά. Κατά τη διάρκεια της γιορτής μοιράζεται σε όλους καφές που βράζει σε μεγάλο καζάνι, ο «ζωγραφίτικος», τσούρέκια και αυγά. **Ειρήνη Μυλωνά και Μαρίνη Τέζα.**

Στον Πελεκάνο της Κοζάνης την Τρίτη του Πάσχα πραγματοποιείται το «κάψιμο της τουλούπας» (τουλούπα: η ρόκα που γνέθουν το μαλλί). Το μεσημέρι της Τρίτης οι γυναίκες του χωριού μαζεύονται στην πλατεία, τραγουδούν και χορεύουν τραγούδια για την άνοιξη. Στο τέλος η γυναίκα που σέρνει το χορό, καίει τη ρόκα με το μαλλί που έχει στα χέρια της και την πετάει ψηλά και μακριά. Το έθιμο συμβολίζει τον ερχομό της Άνοιξης και την εναλλαγή στις δουλειές. Οι γυναίκες από τις δουλειές που έκαναν το χειμώνα μέσα στο σπίτι, όπως το γνέσιμο του μαλλιού, βγαίνουν έξω και ξεκινούν τις δουλειές έξω στα χωράφια. **Άννα Γιακουσιδίου.**

Ενημερωθείτε για πασχαλινά παιδικά βιβλία στην ιστοσελίδα μας στην επιλογή εκπαιδευτικό υλικό!